

دانشکده ی علوم تربیتی و روانشناسی

گروه علوم تربیتی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته برنامه ریزی درسی

عنوان

ارزیابی درونی گروه آموزشی ریاضی دانشکده علوم پایه دانشگاه تربیت معلم

آذربایجان

استاد راهنما

دکتر اسکندر فتحی آذر

استاد مشاور

دکتر خلیل سلطان القرائی

پژوهشگر

فرهاد عبدالمهی

آبانماه 1390

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به :

سرچشمه خوبیها: همسر فداکار و فرزندانم

که با دلگرمی های خود زمینه اتمام تحصیل مرا فراهم نمودند

تقدیر و تشکر

از خداوند منان که توفیق بندگی و کسب علم و معرفت به بنده عطا فرموده خالصانه سپاسگزارم و سر تعظیم فرود می آورم، از استاد فرزانه و بزرگوار جناب آقای دکتر اسکندر فتحی آذر به عنوان استاد راهنما، از استاد فرزانه و گرامی جناب آقای دکتر خلیل سلطان القرائی به عنوان استاد مشاور که در تدوین این طرح بنده را با صبر و حوصله از راهنمایی ها و مشاورت خویش بهره مند نمودند نهایت تشکر و سپاسگزاری را دارم. از استاد ارجمند جناب آقای دکتر یوسف ادیب به خاطر اینکه زحمت داوری این گزارش را متقبل شده اند، صمیمانه سپاسگزارم.

همچنین از محبت های دلسوزانه جناب آقای دکتر میرنسب مدیریت محترم گروه و سایر اساتید گرانقدر گروه علوم تربیتی، مسئول محترم اداره آموزش دانشکده و کارشناسان محترم آموزش و سایر کارکنان بزرگوار دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی که در طول دوران تحصیل زحمات فراوانی را متحمل شده اند سپاسگزارم. از همکاری صمیمانه مدیریت محترم و همکاران مرکز ارزشیابی کیفیت دانشگاهی، مدیریت، اعضای هیات علمی، دانشجویان محترم گروه ریاضی دانشگاه تربیت معلم آذربایجان و از همه دوستان خوبم، کمال سپاسگزاری و قدردانی را دارم.

در ضمن از محبت ها، زحمات و فداکاری های فراوان همسر و فرزندانم ساناز خانم و آقا سینا که در مراحل تحصیل و زندگی مشوق و یاورم بوده و هستند خالصانه سپاسگزارم.

در پایان پروردگارا مرا به آنچه مورد رضایت تو و بندگان توست موفق بدار.

نام خانوادگی دانشجو: عبدالهی	نام : فرهاد
عنوان پایان نامه: ارزیابی درونی گروه آموزشی ریاضی دانشکده علوم پایه دانشگاه تربیت معلم آذربایجان سال تحصیلی 89-90	
استاد راهنما : دکتر اسکندر فتحی آذر استاد مشاور : دکتر خلیل سلطان القرائی	
مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد	رشته : علوم تربیتی
دانشگاه : تبریز	گرایش : برنامه ریزی درسی
دانشکده : علوم تربیتی و روانشناسی	تاریخ فارغ التحصیلی : 1390/8 /03
تعداد صفحه : 126	
کلید واژه ها: ارزیابی درونی، کیفیت آموزشی، گروه آموزشی ریاضی	
چکیده:	
<p>هدف این پژوهش ارزیابی درونی گروه آموزشی ریاضی دانشگاه تربیت معلم آذربایجان می باشد. سوالات پژوهش با در نظر گرفتن مولفه های ارزیابی درونی گروه ریاضی مطرح و مورد بررسی قرار گرفت. روش پژوهش توصیفی از نوع ارزشیابی می باشد و جامعه مورد مطالعه شامل دانشجویان (کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری) به تعداد (364 نفر) و اعضای هیات علمی گروه به تعداد (17 عضو) است که جهت بررسی از روش نمونه گیری به صورت سرشماری کامل از کل جامعه آماری استفاده شد. ابزارهای اندازه گیری پژوهش شامل پرسشنامه دانشجویان کارشناسی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی، اعضای هیات علمی و فرم مصاحبه با مدیران گروه دو دوره (قبل و فعلی)، در پنج حیطه مدیریت و سازماندهی وظایف، فرآیند یاددهی-یادگیری، امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی، تعامل دانشجویان، اساتید و مدیریت گروه، تجهیزات و تسهیلات فیزیکی گروه طراحی شد که برای این پرسشنامه ها رتبه بندی بر اساس مقیاس لیکرت صورت گرفت. ضریب پایایی با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای پرسشنامه دانشجویان 0/95 و اعضای هیات علمی 0/89 بدست آمد. برای تجزیه و تحلیل داده ها و اطلاعات از روش های آماری توصیفی نظیر فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار)، استفاده شد و کلیه عملیات آماری تحت نرم افزار Spss انجام پذیرفت. نتایج ارزیابی درونی در حوزه مدیریت و سازماندهی وظایف ، حوزه فرایند یاددهی- یادگیری، حوزه امکانات ، تجهیزات آموزشی و پژوهشی، حوزه تعامل دانشجویان ، اساتید و مدیریت گروه و همچنین حوزه تجهیزات و تسهیلات فیزیکی امتیاز نسبتاً مطلوب را کسب کرد. میانگین کل نتایج ارزیابی درونی گروه آموزشی ریاضی در کل پنج حوزه نسبتاً مطلوب ارزیابی شد.</p>	

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	فصل اول: کلیات پژوهش
2	1-1- مقدمه
4	1-2- بیان مساله
7	1-3- اهمیت و ضرورت تحقیق
10	1-4- اهداف پژوهش
10	1-4-1- هدف کلی
10	1-4-2- هدف های ویژه
10	1-5- سوال های پژوهش
11	1-6- تعارف مفهومی و عملیاتی متغیرها
13	فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق
14	2-1- مقدمه
14	2-2- مقاهیم، مبانی و اصول ارزشیابی
14	2-2-1- ارزشیابی
14	2-2-2- سیر تحول ارزشیابی
18	2-3- تفاوت ارزشیابی و پژوهش
20	2-4- ارزشیابی کیفیت در آموزش عالی
22	2-5- رویکرد های کیفیت در آموزش عالی
22	2-5-1- دیدگاه استثنایی
22	2-5-2- دیدگاه کمال گرایی
22	2-5-3- دیدگاه تناسب با اهداف

- 23 2-5-4- دیدگاه ارزش برای پول
- 23 2-5-5- دیدگاه تبدیلی
- 24 2-6- تضمین کیفیت آموزش عالی
- 25 2-7- ساختار مطلوب برای تضمین کیفیت در آموزش عالی
- 26 2-8- تاریخچه ارزیابی درونی در جهان و ایران
- 28 2-9- فلسفه و ماهیت ارزیابی درونی
- 30 2-10- تاریخچه گروه آموزشی ریاضی دانشگاه تربیت معلم آذر بایجان
- 31 2-11- گروه آموزشی
- 31 2-11-1- تعریف گروه آموزشی
- 31 2-11-2- وظایف گروه آموزشی
- 33 2-11-3- وظایف مدیر گروه آموزشی
- 34 2-12- اعتبار سنجی در آموزش عالی
- 37 2-13- ارزیابی درونی و تضمین درونی کیفیت
- 37 2-14- مفهوم کیفیت در آموزش عالی
- 39 2-15- ظرفیت سازی برای ارزیابی
- 41 2-16- چرایی ارزشیابی درونی
- 43 2-17- چگونگی انجام ارزشیابی درونی (فرایند و مراحل انجام ارزیابی درونی
- 43 2-17-1- مرحله اول برنامه ریزی (مراحل پیش از اجرا)
- 43 2-17-1-1- گام اول: آشنا کردن اعضا نظام با فلسفه، هدف و ضرورت ارزیابی
- 44 2-17-1-2- گام دوم: تشکیل کمیته راهبری ارزیابی درونی
- 44 2-17-1-3- گام سوم: تصریح و تدوین رسالت واهداف نظام (برنامه)
- 45 2-17-1-3-1- تصریح و تدوین ماموریت گروه
- 45 2-17-1-3-2- مولفه های تشکیل دهنده تصریح و تدوین ماموریت گروه

- 46 2-17-1-3-3- تصریح و تدوین اهداف کلی گروه
- 47 2-17-1-3-4- گام چهارم: تعریف و تصویب عوامل
- 47 2-18- تعیین و تصویب ملاک ها
- 48 2-19- طراحی و تدوین ابزارهای گردآوری داده ها
- 49 2-19-1- ویژگی های فنی ابزارهای گردآوری و اندازه گیری داده ها
- 50 2-19-2- مرحله دوم تهیه برنامه (اجرای برنامه)
- 50 2-20- مرحله سوم عمل و پیگیری
- 51 2-21- نقش اهداف در ارزشیابی درونی
- 52 2-21-1- اهداف دروندادی
- 53 2-21-2- اهداف فرآیندی
- 53 2-21-3- اهداف بروندادی
- 53 2-21-4- محصول (برونداد واسطه ای)
- 53 2-21-5- پیامد
- 56 2-22- ارزشیابی بیرونی
- 57 2-22-1- ارزشیابی در سطح دانشگاه
- 58 2-22-2- ارزشیابی بیرونی در سطح دانشکده
- 58 2-22-3- ارزشیابی بیرونی در سطح گروه آموزشی
- 59 2-23- مقایسه ویژگی های ارزشیابی درونی با بیرونی
- 61 2-24- پیشنهاد پژوهش های ارزیابی و اعتبار سنجی نظام آموزش عالی در جهان و ایران
- 61 2-24-1- تجربه های بین المللی در ارزیابی کیفیت آموزش عالی
- 67 2-24-2- تجربه های ارزیابی کیفیت در آموزش عالی ایران
- 74 2-24-3- پژوهش های داخلی
- 80 2-25- جمع بندی

81	فصل سوم: روش شناسی پژوهش
82	3-1- مقدمه
82	3-2- روش تحقیق
82	3-3- جامعه آماری تحقیق
85	3-4- نمونه و روش نمونه گیری
85	3-5- روش و ابزارهای گرد آوری اطلاعات
85	3-5-1- پرسشنامه دانشجویان
88	3-5-2- پرسشنامه اعضای هیات علمی
90	3-5-3- فرم مصاحبه با مدیران گروه
90	3-6- اعتبار و پایایی پرسشنامه ها
92	3-7- روش های آماری و تجزیه و تحلیل داده ها و اطلاعات
93	فصل چهارم: یافته های پژوهش
94	4-1- مقدمه
94	الف- یافته های توصیفی پژوهش
94	4-2- توزیع فراوانی ویژگی های جمعیت شناختی نمونه آماری
97	4-3- نرمال بودن
98	4-4- یافته های توصیفی سوال های پژوهش
98	4-3-1- سوال پژوهشی یک
99	4-3-2- سوال پژوهشی دو
99	4-3-3- سوال پژوهشی سه
100	4-3-4- سوال پژوهشی چهار

101.....	سوال پژوهشی پنج 4-3-5
102	ب- یافته ی جانبی پژوهش
103	4-5- مصاحبه با مدیران گروه قبلی و فعلی
106.....	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری.....
107.....	5-1- مقدمه
107.....	5-2- خلاصه، بحث و نتیجه گیری پیرامون سوال های پژوهش
107.....	5-2-1- سوال پژوهشی یک.....
109.....	5-2-2- سوال پژوهشی دو
110.....	5-2-3- سوال پژوهشی سه
111.....	5-2-4- سوال پژوهشی چهار
112.....	5-2-5- سوال پژوهشی پنج
113.....	5-3- مشکلات پژوهش
113.....	5-4- محدودیت پژوهش
114.....	5-5- پیشنهاد های پژوهش
114.....	5-5-1- پیشنهاد های کاربردی
115.....	5-5-2- پیشنهاد های پژوهشی
116.....	فهرست منابع فارسی
123.....	فهرست منابع انگلیسی
126	پیوست ها.....

فهرست جدول ها

عنوان	صفحه
2-1- ابزارهای گرد آوری داده ها	49
3-1- فراوانی و درصد اعضای هیات علمی و دانشجویان در مقاطع مختلف تحصیلی	83
3-2- توزیع جامعه آماری دانشجویان کارشناسی	83
3-3- توزیع جامعه آماری دانشجویان کارشناسی ارشد	84
3-4- توزیع جامعه آماری دانشجویان دکتری	84
3-5- توزیع جامعه آماری اعضای هیات علمی	85
3-6- چگونگی تخصیص سوالات پرسشنامه های دانشجویان به سوالات پژوهشی	86
3-7- امتیاز بندی گزینه های مقیاس پنج درجه ای لیکرت	87
3-8- چگونگی تخصیص سوالات پرسشنامه اعضای هیات علمی به سوالات پژوهشی	89
3-9- پایایی و روایی پرسشنامه های محققان قبلی در رابطه با ارزیابی درونی	91
3-10- ضرایب همبستگی بین مولفه های ارزیابی گروه ریاضی در دانشجویان	92
3-11- ضرایب همبستگی بین مولفه های ارزیابی گروه ریاضی در اعضای هیات علمی	92
4-1- فراوانی و درصدی نمونه آماری بر حسب جنسیت	94
4-2- میانگین و انحراف معیار مولفه های ارزیابی گروه	95
4-3- نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف	97
4-4- توزیع تعداد سوال ها، میانگین گویه ها، حداقل و حداکثر وضعیت کیفی مولفه مدیریت و سازمان دهی وظایف از لحاظ کیفی	98
4-5- توزیع تعداد سوال ها، میانگین گویه ها، حداقل و حداکثر وضعیت کیفی مولفه فرایند یاددهی - یادگیری از لحاظ کیفی	99
4-6- توزیع تعداد سوال ها، میانگین گویه ها، حداقل و حداکثر وضعیت کیفی مولفه دسترسی دانشجویان و اساتید به امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی از لحاظ کیفی	100

- 4-7- توزیع تعداد سوال ها، میانگین گویه ها، حداقل و حداکثر وضعیت کیفی مولفه تعامل دانشجویان و اساتید و مدیریت در گروه آموزشی 100
- 4-8- توزیع تعداد سوال ها، میانگین گویه ها، حداقل و حداکثر وضعیت کیفی مولفه تجهیزات و تسهیلات فیزیکی گروه از لحاظ کیفی 101
- 9- 4- آزمون T وابسته برای تفاوت وضعیت موجود و مطلوب اهداف گروه 102
- 10- 4- اطلاعات طبقه بندی شده از فرم مصاحبه با مدیران گروه فعلی و قبلی 103

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان
21	2-1- کارکرد های مدیریت آموزشی
29	2-2- تاثیر ارزیابی درونی بر سازمان
52	2-3- نمودار عناصر نظام آموزشی بر اساس الگوی عناصر سازمانی
54	2-4- فرایند تدوین هدف های گروه های آموزشی در آموزش عالی
71	2-5- پیوستار مراحل استقرار نظام تضمین کیفیت
87	3-1- پیوستار پنج امتیازی مربوط به هر گزینه
95	4-1- نمودار میله ای توزیع فراوانی نمونه آماری بر حسب جنسیت
96	4-2- نمودار میله ای میانگین مولفه های پژوهش در بین آزمودنی ها
98	4-3- نمودار هیستو گرام برای بررسی نرمال بودن نمره کل ارزیابی دانشجویان گروه کارشناسی
98	4-4- نمودار هیستو گرام برای بررسی نرمال بودن نمره کل ارزیابی دانشجویان گروه کارشناسی ارشد
98	4-5- نمودار هیستو گرام برای بررسی نرمال بودن نمره کل ارزیابی دانشجویان گروه دکتری
98	4-6- نمودار هیستو گرام برای بررسی نرمال بودن نمره کل ارزیابی گروه اعضای هیات علمی
۱۰۲	4-7- نمودار میله ای بر اساس میانگین اهداف گروه

فصل اول

کلیات پژوهش

1-1- مقدمه

دانشگاه یکی از با ارزش ترین نهادهایی است که جامعه برای پیشرفت و توسعه در اختیار دارد. دانشگاه ها از یک سو حافظ و انتقال دهنده میراث فرهنگی و ارزشهای حاکم بر جامعه و از سوی دیگر، پاسخگوی نیازهای اجتماعی برای کسب، اشاعه و توسعه دانش و فناوری هستند (بهرامی، یادگارزاده و پرند، 1386).

گسترش کمی دانشگاه ها، کثرت موسسات آموزشی متنوع، افزایش تعداد دانشجویان و گاهی وجود خیل عظیم دانش آموخته بیکاردر کشور از جمله چالشهایی هستند که نظام آموزش عالی ایران را با مشکلات عدیده ای مواجه نموده است. گسترش کمی نظام آموزش عالی بدون توجه به ظرفیت های موجود و توان بافت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه، کاهش کیفیت نظام آموزش عالی را نیز به دنبال خواهد داشت. در واقع نمی توان گسترش کمی و ازدیاد تعداد دانشجویان و دانش آموختگان را دلیلی بر وجود کیفیت مطلوب دانست. این چالش ها لزوم مسئولیت پذیری و پاسخگویی را در نظام آموزش عالی ایران منجر شده است و نظام دانشگاهی را وادار به باز اندیشی در ساختار، رسالت، اهداف، کارکردها و فرایندهای خود نموده است. از آنجا که دانشگاه ها از جمله مهمترین نهادهایی هستند که جوامع جهت رشد و توسعه به آنها نیاز دارند شفافیت، پاسخگویی و بهبود کیفیت¹ در آنها الزامی است.

کیفیت آموزشی و پژوهشی از جمله دغدغه هایی است که نظام های دانشگاهی همواره برای دستیابی به آن تلاش می کنند. ارتقای مستمر کیفیت آموزش عالی مستلزم استفاده از ارزیابی آموزشی

1. quality

است. استفاده از ارزیابی برای قضاوت در باره نظام های آموزش عالی سابقه ای طولانی ندارد و انجام این امر در اغلب کشور ها به دو دهه گذشته برمی گردد (محمدی، فتح آبادی، یادگارزاده، میرزامحمدی و پرند، 1384). چنانچه دیدگاه سیستمی در باره آموزش عالی مورد نظر قرار گیرد، ارزیابی آموزش عالی می تواند در باره درونداد، فرایند، برونداد و پیامد نظام دانشگاهی به کار برده شود. در این میان نوعی از ارزیابی که در آن مجموعه ای از عوامل یاد شده در یک سیستم آموزش عالی مورد قضاوت قرار گیرد، ارزیابی دانشگاهی نام دارد. ارزیابی توسعه های آموزش عالی به عنوان قسمتی از فعالیت های برنامه ریزی توسعه دانشگاهی به بهبود کیفیت و پاسخگو کردن دانشگاه یاری می رساند. در واقع از طریق ارزیابی، دانشگاه ها، دانشکده ها و گروه های آموزشی می توانند به اهداف و مقاصد برنامه های خود آگاهی پیدا کنند و مشکلات آموزشی، پژوهشی و عرضه خدمات تخصصی خود را به شناسند و نهایتاً اقداماتی را برای رفع مشکلات خود انجام دهند (مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران، 1389).

کشورهای مختلف برای پاسخ دادن به افزایش تقاضا، با افزایش دوره ها، برنامه ها و ایجاد دانشگاه ها و مراکز جدید آموزش عالی، فرصتهای بیشتری برای یادگیری در آموزش عالی ایجاد کرده اند (بازرگان، 1388).

دانشگاه از جمله ساختارها و سازمان های کلان با حجم عملیات وسیع می باشد که طیف عظیمی از فعالیتها را در حوزه های مختلف در برمی گیرد. بدیهی است این دسته از ساختارهای کلان نمی توانند به طور بهینه به اهداف خویش دست یابند مگر آنکه مجموعه ای منظم و متشکل تحت عنوان برنامه ریزی، نظارت و ارزیابی کلان در پیکره دانشگاه ایجاد و استوار یافته باشد (حسینی نژاد، عرب زاده و موسی پور، 1385).

برای آن که دست اندر کاران نظام آموزشی نسبت به هدف های نظام و مسایلی که در تحقق این هدف ها وجود دارد آگاهی بیشتری به دست آورند و سپس میزان دسترسی به این هدف ها را بسنجند تا براساس آن به برنامه ریزی فعالیت های آینده جهت بهبود کیفیت پردازند اقدام به ارزیابی درونی می کنند، و میزان تطابق هدف های فعلی نظام ارزیابی می شود و براساس آن فعالیت های آینده نظام برنامه ریزی می شود (بازرگان، 1383).

دانشگاه ها به عنوان مراکز آموزشی، در تربیت نیروهای کارآمد و متخصص جوامع نقش به سزایی دارند. اخیرا علاقه مندی به کیفیت در آموزش عالی و دانشگاه ها به طور چشم گیری افزایش یافته و در سطح بین المللی در تحقیقات آموزشی مورد استفاده قرار گرفته است (زوار، بهرنگی، عسگریان و نادری، 1386).

باتوجه به اهمیت ارزیابی درونی بایستی سعی شود از طریق آن به تبیین و تشریح نقاط قوت و نقاط ضعف گروه از لحاظ آموزشی، پژوهشی، امکانات، تجهیزات و... پرداخته شود تا با رویکردی مناسب نقاط ضعف برطرف شده و نقاط قوت تقویت گردد و در نهایت منتهی به بهبود کیفیت در گروه مورد نظر شود.

2-1- بیان مساله

نظام آموزش عالی هر کشور یکی از عوامل موثر در تحقق سیاست های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آن به شمار می رود. تأمین و تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآموده به عنوان اساس توسعه همه جانبه کشورها، تولید دانش و دانش پژوهی و انجام تحقیقات بنیادی، توسعه ای و کاربردی توسط دانشگاهها و مراکز آموزش عالی صورت می گیرد (محمدی، 1387).

آموزش عالی به واسطه نقشی که در مدیریت نیروی انسانی متخصص و تولید دانش نو دارد از سهم قابل توجهی در تسریع و تسهیل توسعه پایدار کشور برخوردار است. اتخاذ راهبردهای کارآمد و اثربخش جهت توسعه کیفی آن در کنار توسعه کمی ضرورت دارد. در این راستا نقش ارزیابی کیفیت¹ در مدیریت آموزش عالی انکارناپذیر است.

باتوجه به اهمیتی که کیفیت و ارتقاء آن دارد، دانشگاه ها در پی آن هستند که با به کارگیری راهکارهای گوناگون و به طور مستمر به بهبود کیفیت برنامه ها و نظام آموزشی، پژوهشی و عرضه خدمات تخصصی خود پردازند، تجربیات ملی و بین المللی حاکی از آن است که فرایند ارزیابی درونی² به ویژه در سطح گروه آموزشی، می تواند به عنوان یکی از ساز و کارهای موثر در تضمین کیفیت دانشگاهی نقش به سزایی ایفا نماید (بازرگان، میرکمالی و نادری، 1385).

استقرار نظام های ارزیابی و اعتبار سنجی در دانشگاه ها جهت ارزیابی برنامه های درسی و سایر عوامل تشکیل دهنده نظام دانشگاهی بوده است که بر فرایند ارزیابی درونی استوار است، در ارزیابی درونی اعضای واحد آموزش عالی (گروه آموزشی) بر اساس داده های جمع آوری شده از کلیه افراد زیربط (هیات علمی، دانشجویان، دانش آموختگان، و کارفرمایان آنان) به ارزیابی کیفیت عوامل تشکیل دهنده واحد آموزش عالی می پردازند (اسحاقی، محمدی و میرزامحمدی، 1388).

مهمترین عاملی که در ارزیابی درونی مهم تلقی می شود بالا بردن کیفیت نظام آموزشی از لحاظ آرایه خدمات آموزشی و پژوهشی و ظرفیت نیروی انسانی موجود است. کیفیت، هزینه و بهره وری همواره به عنوان سه عامل مهم مورد توجه مدیریت دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی بوده

1. qualitas

2. internal evaluation

است، اما بحث کیفیت بیشتر از دو عامل دیگر مورد توجه قرار گرفته است. چرا که نظر بر این است که اختصاص منابع و امکانات بیشتر به آموزش عالی در قبال بازده و فراورده های کمتر ناشی از فقر کیفیت در نظام آموزش عالی و فعالیت های آن است (محمدی به نقل از ایزدی، 1387). از این رو می توان گفت که عوامل هزینه و بهره وری به نوعی تحت تاثیر عامل کیفیت قرار می گیرند (محمدی، 1387).

در آموزش عالی ارزیابی درونی از عناصر ضروری بهبود مستمر می باشد و شامل فرایندی است که در آن اعضاء هیات علمی و کارکنان گروه آموزشی قضاوت های قابل ملاحظه ای بر مبنای یک سری اطلاعات و داده های حاصل شده به وسیله فعالیت های سیستماتیک خود آنها، انجام می دهند و از آنها به عنوان داده ها و مبنایی برای بهبود مداوم و ارتقاء کیفیت با یک برنامه ریزی راهبردی و جامع، استفاده نمایند (محمدی، 1387). جهت برطرف کردن هرگونه نارسایی و کاستی در یک نظام، قدم اول تشخیص نارسایی و علل و عوامل آن است (گروه مشاوران یونسکو، 1373).

ارزشیابی سازوکاری را به دست می دهد که به وسیله آن می توان به کزی ها، کاستی ها و نواقص نظام پی برد، جهت سنجش این امر که وضعیت کارکردی یک نظام آموزشی چگونه است و چه نقاط قوت و ضعفی دارد، تنها به وسیله یک رهیافت مناسب ارزشیابی می توان وضعیت عوامل تشکیل دهنده نظام و عملکرد آن را مورد قضاوت قرار داد (رونتری¹، 1977).

بنا بر این هدف اصلی از انجام ارزیابی درونی آن است که دست اندرکاران نظام نسبت به هدف های برنامه و مسایلی که در تحقق آنها وجود دارد، آگاهی یافته و میزان تحقق و دستیابی به آن ها را بسنجند، تا بر آن اساس با اتخاذ یک رویکرد فراکنشی به برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی جهت

1. Rowntree

بهبود امور پردازند (رحیمی، محمدی و پرنده، 1381). کیدوری، حسینی و فلاحی (1388) در پژوهشی که با عنوان تأثیر ارزیابی درونی بر ارتقای کیفیت آموزشی و پژوهشی انجام داده اند به این نتیجه رسیدند که اجرای ارزیابی درونی، ضمن جلب مشارکت اعضای هیات علمی، وضعیت موجود و مطلوب گروه آموزشی را به تصویر کشیده و نقاط قوت و ضعف گروه را آشکار می نماید.

اگرچه امروزه لزوم انجام پژوهش ها، سهم عظیمی در افزایش دانش نو برعهده دارند، اما با توجه به حجم اندک تحقیقات به عمل آمده مربوط به ارزیابی درونی در سطح گروه های آموزشی ریاضی در برخی از دانشگاه ها این پرسش همچنان مطرح است که چگونه می توان مراکز آموزش عالی را پاسخگو کرد و کیفیت آن را بهبود بخشید؟ بنابراین در همین راستا هدف از پژوهش حاضر انجام ارزیابی درونی گروه آموزشی ریاضی در دانشگاه تربیت معلم آذربایجان می باشد.

3-1- اهمیت و ضرورت موضوع پژوهش

نظام آموزش عالی به عنوان یکی از نظام های مهم در پیشرفت جوامع، موقعیت حساس تری نسبت به سایر نظام ها دارد، حساسیت اجتماعی این نظام که امروزه سهم بزرگی از توجهات و دغدغه های والدین، کار فرمایان و تشکیلات دولتی را به خود اختصاص داده است بعلاوه لزوم رقابت آن در بازار پر تحول علم و تکنولوژی، اهمیت بهبود کیفیت را در آن صد چندان کرده است. با نگاهی اجمالی به نظام آموزش عالی کشور های پیشرفته می توان دریافت که این کشور ها همانگونه که به گسترش کمی نظام های آموزش عالی خود اهمیت داده اند به ارتقای کیفیت و لزوم منطبق بودن آنها با استانداردها مطلوب نیز توجه بسیار زیادی کرده اند (خاواس¹، 1384).

1. Khavas